پاسخ تشریحی سؤالات کارشناسی ارشد سراسری روان شناسی عمومی، ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۳

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

به نام خدا

- پاسخ سؤالهای روانشناسی بالینی هر سال به صورت جداگانه در یک فایل ارائه شده است.
- در کنار سمت راست هر سؤال سال آن و نیز کد دفترچه ای که سؤال از آن استخراج شده، آمده است.
- در صورتی که کد دفترچه در کنار سؤال نیامده است، یعنی در آن سال دفترچه ها بدون کد بوده است.
- در زیر نمونه هایی از سؤالهای پاسخ داده شده قابل رؤیت است.

پیروز باشید

بهمن دانش

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

سؤال ۱۸۱) توقف یا رفع محرک خوشایند پس از رویداد رفتار نامطلوب (مثل لغو فرصت تماشای کارتون تلویزیونی برای کودکی که رفتار بد انجام می‌دهد) را چه می‌گویند؟	۱۳۹۲ (D)
۱) تنبیه مثبت ۲) تنبیه منفی ۳) تقویت منفی ۴) تقویت نخستین منفی	
جواب: گزینه۲، تنبیه منفی (روان‌شناسی عمومی، هیلگارد؛ ۲۶۵)	

	خوشایند	ناخوشایند
ارائه محرک	تقویت مثبت	تنبیه مثبت
حذف محرک	تنبیه منفی	تقویت منفی

- تقویت‌کننده مثبت: اگر محرک برای فرد، خوشایند و مطلوب باشد و موجب تکرار رفتار شود، تقویت‌کننده مثبت نامیده می‌شود. مانند لبخند مادر به کودکی که هنگام ورود به منزل سلام می‌کند.
- تقویت‌کنندهٔ منفی: عمل یا رفتاری که موجب حذف محرک ناخوشایند می‌شود. کودکی که در منزل وسیله ای را شکسته و برای رهایی از تنبیه والدین خود، شروع به نظافت منزل می‌کند، در نظر بگیرید. نظافت منزل، در اینجا، تقویت کننده منفی است که رهایی از تنبیه را به دنبال دارد.
- تنبیه منفی: اگر حذف یک محرک خوشایند منجر به کاهش احتمال تکرار رفتار شود، تنبیه منفی رخ داده است. به عنوان مثال وقتی کودکی در حال بازی کردن با اسباب بازی مورد علاقه خود است، رفتار نامطلوبی مانند توهین کردن ذا انجام می دهد، اگر اسباب بازی خوشایند) را از وی بگیریم (حذف) و این وضعیت منجر به کاهش احتمال رفتار شود، تنبیه منفی را صورت داده ایم.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (09379447238 fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir**)**

۱۳۹۲ (D)	**سؤال ۱۹۴) اصلی‌ترین هورمون جنسی که در رشد تناسلی نقش دارد، کدام است؟**
	۱) استروژن ۲) پروژسترون ۳) آندروژن ۴) تستوسترون
	جواب: گزینه ۳، آندروژن (روان‌شناسی عمومی، گنجی؛ ۲۷۹) (روان‌شناسی عمومی، هیلگارد؛ ۳۷۸)

یکی از وظایف مهم غدد درون ریز، مخصوصاً بیضه‌ها و تخمدان‌ها، تنظیم تولید مثل و راه‌اندازی رشد صفات جنسی ثانویه (مثل رشد ریش و سینه ها) می‌باشد.

غدد درون ریز	هورمون	عملکرد
تخمدان‌ها	استروژن ها پروژسترون	راه‌اندازی صفات جنسی ثانویه زنانه و تخمک گذاری حفظ بارداری
بیضه‌ها	آندروژن‌ها	راه‌اندازی صفات جنسی ثانویه مردانه و تولید اسپرمها
فوق کلیوی قشر	آندروژن‌ها استروژن ها	راه‌اندازی صفات جنسی ثانویه مردانه راه‌اندازی صفات جنسی ثانویه زنانه

- مهم‌ترین هورمون لازم برای رشد دستگاه تناسلی، آندروژن است.
- اگر غده های جنسی جنین به اندازه لازم آندروژن تولید کنند، نوزاد اندام‌های تناسلی مردانه و در غیر این صورت اندام‌های تناسلی زنانه خواهد داشت، حتی اگر از لحاظ آرایش، ژن‌ها نر باشند.
- به عبارت دیگر وجود یا عدم وجود کروموزوم نرینه (Y) صرفاً از این طریق بر رشد جنسیت اثر می‌گذارد که تعیین می‌کند جنین آندروژن ترشح خواهد کرد یا نه.
- رشد کالبدی جنین مادینه و هورمون‌های زیادی نیاز ندارد و فقط کافی است که هورمون‌های مردانه ترشح نشوند.
- خلاصه اینکه طبیعت، موجود مادینه می‌سازد مگر آنکه آندروژن مداخله کند.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۱۳۹۱ (A)	**سؤال ۱۹۹) معنای اصطلاح «تداخل پیش گستر» کدام است؟**

۱) تجارب قدیمی در تجارب جدید تداخل می‌کنند.

۲) تجارب جدید در تجارب قدیمی تداخل می‌کنند.

۳) تجارب قدیمی و تجارب جدید هر دو دچار مشکل می‌شوند.

۴) تجارب جدید که در ارتباطات غیرکلامی، دچار مشکل می‌شوند.

جواب: گزینه ۱، تجارب قدیمی در تجارب جدید تداخل می‌کنند. (روان‌شناسی عمومی، هیلگارد؛ ۲۹۷)

✪ تداخل پیش گستر؛ گاهی اطلاعات قبلاً آموخته شده سبب می‌شوند که ما نتوانیم اطلاعات تازه یاد گرفته شده را به یاد آوریم.

✪ تداخل پس گستر؛ گاهی اطلاعات تازه یاد گرفته شده با اطلاعات قبلاً آموخته شده تداخل می‌کنند و مانع یادآوری اطلاعات قبلی می‌شوند.

در حافظه بلند مدت، هرگز اطلاعات از بین نمی‌روند و در صورتی که شرایط مناسب باشد، همیشه قابل بازیابی هستند. با این وجود، صاحب‌نظران چندین علت برای به یاد نیامدن اطلاعات از حافظه بلند مدت ذکر کرده‌اند؛

۱) واپس زدن: روان‌شناسان پیرو مکتب روان‌کاوی در بین باورند که انسان خاطرات یا اطلاعاتی را که برایش ناخوشایند است به طور عمدی واپس می‌زند. طبق این نظریه، به دلایلی، نشانه‌های لازم (سرنخ‌ها) برای بازیابی خاطرات واپس زده در دسترس وجود ندارد. روان‌کاوان برای به یاد آوری اطلاعات از روش تداعی آزاد به عنوان نشانه‌های لازم برای یادآوری، استفاده می‌کنند.

۲) مشکلات بازیابی؛ آنچه به حافظه بلند مدت سپرده می‌شود، هرگز از بین نمی‌رود و علت این که فرد بعضی از مطالب را نمی‌تواند به یاد آورد، این است که در بازیابی آن‌ها، ناتوان است. بر این اساس، مطالب در حافظه شخص وجود دارد، اما فرد بنا به دلایلی نمی‌تواند آن‌ها را بازیابی کند. علت ناتوانی در بازیابی معمولاً این است که فرد در لحظه‌ای که می‌خواهد مطلبی را به یاد آورد، نشانه‌ها یا سرنخ‌هایی بازیابی لازم را در اختیار ندارد. اگر نشانه‌ها یا سرنخ‌های لازم را پیدا کند، اطلاعات را به یاد می‌آورد.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۳) هیجانات؛ حافظ تحت تأثیر هیجانات است. یادگیری مطالب در حالت خوشحالی حافظه را تقویت می‌کند و بازیابی آن نیز بهتر می‌شود. خاطراتی که بار هیجانی مثبت یا منفی دارند، بیشتر از خاطرات خنثی به یاد می‌مانند. استرس نیز بر روی حافظه تأثیر می‌گذارد. افزایش آدرنالین به علت استرس، می‌تواند موجب یادگیری بهتر و تقویت حافظه گردد، اما مقدار زیاد آن یادگیری را مهار می‌کند.

۴) تداخل؛ تداخل اطلاعات در حافظه می‌تواند در بازیابی اطلاعات تأثیر بگذارد. انواع تداخل عبارتند از تداخل پیش گستر و تداخل پس گستر.

نبض دانش

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۱۳۹۱ (A)	**سؤال ۲۰۱) کدام مرحله، مرحله زیربنایی تفکر خلاق محسوب می‌شود؟**
	۱) پختگی
	۲) اشراق
	۳) آمادگی
	۴) اندریافت
	جواب: گزینه ۳، آمادگی (روان‌شناسی شناختی، خرازی؛ ۶۰۲)

تفکر خلاق؛

- استعداد و توانایی شناخت روابط جدید و مهم در افکار و پدیده‌های موجود است.
- همچنین توانایی دریافت روابط جدید، روش‌های جدید، راه‌حل‌های جدید یا حتی مسائل جدید می‌باشد.
- فرایند تفکر خلاق مراحلی را در بر می‌گیرد که افراد خلاق در اعمال خلاقانه خود آن‌ها را طی می‌کنند. این مراحل عبارتند از:
  - مرحلهٔ آمادگی؛ مرحلهٔ زیر بنایی و اساسی تفکر خلاق است. این مرحله شامل جمع‌آوری اطلاعات، تعریف مشکل، ایجاد راه‌حل‌های جایگزین و بررسی آگاهانه تمام اطلاعات در دسترس می‌باشد.
  - مرحله نهفتگی؛ در این مرحله ظاهراً نوعی توقف در کار دیده می‌شود. فرد نمی‌داند چه کار کند و چه روشی پیش بگیرد، در نتیجه درمانده می‌شود و هیچ تلاشی برای رسیدن به نتیجه انجام نمی‌دهد.
  - مرحله الهام یا اشراق؛ ناگهان فکر یا راه جدیدی برای حل مسئله در ذهن پیدا می‌کند. در این مرحله تفکر شکل گرفته و راه حل مسئله مشخص می‌شود.
  - مرحله ارزیابی؛ فرد خلق آنچه را به دست آورده یا راه حل‌هایی را که پیدا کرده است، ارزیابی کرده و آن را از لحاظ علمی آزمایش می‌کند.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

سؤال ۲۱۸) سوگیری در جهت اسنادهای گرایشی به جای اسنادهای موقعیتی «خطای ..... اسناد» نامیده می‌شود.	۱۳۹۰ (C)
۱) بنیادی	
۲) درونی	
۳) ادراکی	
۴) بیرونی	
جواب: گزینه ۱، بنیادی (روان‌شناسی عمومی، هیلگارد؛ ۶۰۷)	

خطای بنیادی اسناد؛

- محور و مدار بیشتر علوم، کشف علت و معلول است.
- مثلاً فرض کنید ورزشکار مشهوری نوعی صبحانه را در تلویزیون تبلیغ می‌کند. چرا این کار را می‌کند؟ آیا واقعاً آن صبحانه را دوست دارد یا این کار را برای پول انجام می‌دهد؟
- این مثال نشان می‌دهد که یکی از تکالیف اسنادی اصلی که ما آدمیان هر روز با آن روبه‌رو هستیم، تعیین این نکته است که آیا رفتار مشاهده شده چیزی منحصر به فرد درباره «شخص» رفتار کننده را نشان می‌دهد (نگرش‌های او، ویژگی‌های شخصیتی او و ...) یا ناشی از «موقعیتی» است که شخص را در آن مشاهده کرده‌ایم.

اسناد درونی یا گرایشی؛

- اگر به این نتیجه برسیم که در اصل چیزی در خود شخص مسبب رفتار است (مثلاً ورزش‌کار یاد شده واقعاً آن صبحانه را دوست دارد) در آن صورت استنباط ما درونی یا گرایشی خوانده می‌شود.
- گرایش در اینجا به باورها، نگرش‌ها و ویژگی‌های شخصیتی فرد اطلاق می‌شود.

اسناد بیرونی یا موقعیتی؛

- اما اگر نتیجه بگیریم که برخی علل بیرونی عامل آن رفتار هستند به اسناد بیرونی دست زده‌ایم.
- مثلاً پول، هنجارهای اجتماعی و یا تهدید را عامل یک رفتار خاص دانستن، نشاندهنده اسناد بیرونی یا موقعیتی است.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۱۳۹۰ (C)	**سؤال ۲۲۴) بر اساس نظریه دل‌بستگی، این کودکان که در آزمایش موقعیت ناآشنا هنگام بازگشت مادر به اتاق، در برابر او مقاومت می‌کنند، هم خواهان برقراری ارتباط با مادر هستند و هم از او پرهیز می‌کنند، چه نوع دل‌بستگی دارند؟**
	۱) ایمن
	۲) ناایمن
	۳) ناایمن، دوسوگرا
	۴) ایمن، اجتنابی
	جواب: گزینه ۳، ناایمن، دوسوگرا (خلاصه روان‌پزشکی، کاپلان و سادوک، جلد اول؛ ۱۸۳) (روان‌شناسی رشد، لورابرک، جلد اول؛ ۳۴۹)

انواع دل‌بستگی ناایمن از نظر اینزورث مورد عبارتند از؛

۱) دل‌بستگی ناایمن – اجتنابی؛ نظر می‌رسد که این نوباوگان نسب به والد، هنگامی که حضور دارد، بی‌اعتنا هستند. وقتی که والد آن‌ها را ترک می‌کند، معمولاً ناراحت نمی‌شوند. آن‌ها هنگام پیوستن مجدد به والد نیز از والد خود استقبال می‌کنند.

۲) دل‌بستگی ناایمن – دوسوگرا؛ این کودکان، در موقع بازگشت مادر، در برابر او دست به مقاومت می‌زنند. آنان در آن واحد هم در جست‌وجوی برقراری ارتباط جسمانی با مادر هستند و هم از آن پرهیز می‌کنند. برای مثال، ابتدا گریه می‌کنند تا مادر آن‌ها را بغل کند اما پس از بغل شدن با عصبانیت پیچ و تاب می‌خورند تا از آغوش مادر بیرون آیند.

۳) دل‌بستگی ناایمن – آشفته؛ این حالت بیشترین ناایمنی را نشان می‌دهد. این بچه‌ها هنگام پیوستن مجدد وارد آن‌ها، رفتارهای سردرگم و متضاد نشان می‌دهند. امکان دارد در حالی که والد آن‌ها را بغل کرده است روی برگرداندند یا با هیجان سطحی و افسرده به او نزدیک شوند.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

۱۳۸۹ (D)	**سؤال ۱۱۸) تفاوت افراد نوروتیک و سایکوتیک کدام است؟**
	۱) خودبزرگ بینی و مردم آزاری
	۲) میزان ترس فرد از جمع، تنهایی، آسانسور و امثال آن‌ها
	۳) درجه آگاهی شخص از حالات روانی خود
	۴) مشاهده شیطان در جلوی خود و قبول بی اساس آن
	جواب: گزینه ۳، درجه آگاهی شخص از حالات روانی خود (روان‌شناسی عمومی، هیلگارد؛ ۵۲۵)

نوروز (روان رنجوری یا روان نژندی)؛

- × شامل گروهی از اختلالات با ویژگی‌های؛ اضطراب، ناشادبودن و رفتار غیر انطباقی است
- × به ندرت به درجه‌ای می‌رسد که نیاز به بستری کردن شخص باشد.
- × معمولاً شخص می‌تواند در جامعه به کار و زندگی خود ادامه دهد اما قادر به بهره‌گیری از تمام توانایی‌های خود نیست.
- × نسبت به افراد سایکوتیک از حالات روانی خود آگاهی بیشتری دارند.

سایکوز (روان پریشی)

- × شخص تماس با واقعیت را از دست داده است.
- × شامل اختلالات شدیدتری هستند.
- × در این دسته از اختلالات، فرایندهای فکری شخص چنان آشفته می‌شود که تماس با واقعیت را از دست می دهد.
- × شخص نمی‌تواند با الزامات زندگی روزمره مقابله کند و معمولاً بایستی بستری شود.

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

سؤال ۱۳۰) فردی که در برخورد با استرس‌ها به خود می‌گوید: «به نظر خودم ارزش نگران شدن ندارد.» به ترتیب چه نوه مقابله و تدبیری را به کار می‌بندد؟	۱۳۸۹ (D)
۱) مسئله مدار - شخصی	
۲) هیجان مدار - شناختی	
۳) هیجان مدار - رفتاری	
۴) مسئله مدار – رفتاری	
جواب: گزینه ۲، هیجان مدار – رفتاری (روان‌شناسی عمومی، هیلگارد؛ ۵۰۷)	

مقابله هیجان مدار

- در مقابله هیجان مدار فرد درصدد تسکین هیجان‌های ناشی از موقعیت تنش‌زا برمی‌آید، حتی اگر نتواند در خود موقعیت تغییر ایجاد کند.
- تدابیر شناختی مقابله با هیجان‌های منفی عبارتند از؛

۱. نیندیشیدن موقتی به مسئله (به نظر خودم، ارزش نگران شدن ندارد.)

۲. کم کردن از تهدید موجود از راه تغییر معنای موقعیت (به نظر خودم خیلی هم مشتاق رفاقت با او نبودم.)

- بنابراین با توجه به توضیحات داده شده فرد مورد نظر از مقابله هیجان مدار و تدبیر شناختی استفاده کرده است.

مقابله مسئله مدار؛

- شخص توجه خود را به موقعیت یا مشکل خاصی که پیش آمده معطوف می‌کند و در پی تغییر یا اجتناب از آن مسئله برمی‌آید.
- تدابیر حل مسئله عبارتند از؛
  - تعریف مسئله

سیده فاطمه حسینی، حمیدرضا غریبی (fhoseini1400@gmail.com, hrgharibi@ut.ac.ir 09379447238**)**

- یافتن راه حل‌های گوناگون
- سبک و سنگین کردن راه‌حل‌ها به لحاظ سود و زیان آن‌ها
- انتخاب و به کار بستن راه حل‌های انتخابی
- تدابیر حل مسئله ممکن است متوجه خود شخص هم بشوند. به این معنا که به عوض تغییر محیط، شخص در خودش تغییری را ایجاد کند، سطح آرزومندی اش را تغییر دهد، هدف خوشنودی دیگری در پیش گیرد یا مهارت‌های تازه ای بیاموزد.

- موفقیت این تدابیر به دامنه تجربیات و خویشتن‌داری شخص بستگی دارد.

- راه‌هایی از قبیل ورزش کردن، مصرف الکل یا سایر داروها، خالی کردن خشم خود بر سر دیگران و درخواست حمایت عاطفی دوستان برای دور نگه داشتن ذهن خود از مسئله، از تدابیر رفتاری مقابله هیجان مدار می‌باشند.